

INFORMATIEESSIE VOOR KANDIDAAT-VOOGDEN

DIENST VOOGDIJ

NIET-BEGELEIDE MINDERJARIGE VREEMDELINGEN

http://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/kinderen_en_jongeren/niet-begeleide_minderjarige_vreemdelingen/

Waterloolaan 115, 1000 Brussel

Permanentienuummer **078 15 43 24**

fax 02 542 70 83

voogdij@just.fgov.be

Philippe Pede

Tel 02 542 74 31 - e-mail philippe.pede@just.fgov.be

Wim Bonny, voogd, wim.bonny@rodekruis.be

Federale Overheidsdienst
Justitie

Justitie. Menselijk en rechtvaardig.

.be

Inleiding

- Toename van alleenreizende minderjarigen in de jaren '90: 6400 in België tussen 1988-1997
- Onrustwekkend! Minderjarigen zijn sneller het slachtoffer van georganiseerde misdaad: mensenhandel, zwartwerk
- Bestaande voogdijsystemen (voogdij voorzien in burgerlijk wetboek, OCMW-voogd) schoten te kort
- Voldoen aan **internationale normen en aanbevelingen** inzake de bescherming van kinderen
  - Kinderrechtenverdrag van 20 november 1989
  - Resolutie van de Raad van de E.U. van 1997
  - Aanbevelingen van de Raad van Europa over de situatie van jonge migranten in Europa (31/01/2003)
  - Vandaag: figuur van de voogd verankerd in verschillende Europese richtlijnen (aangaande het CEAS) en een verplichting voor elke EU-lidstaat. Elke lidstaat moet voorzien in een wettelijke vertegenwoordiger voor een niet-begeleide minderjarige.

Belang van het kind

Art. 3 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK, 20 november 1989):

“Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.”

Dit artikel wordt overgenomen in de voogdijwet:

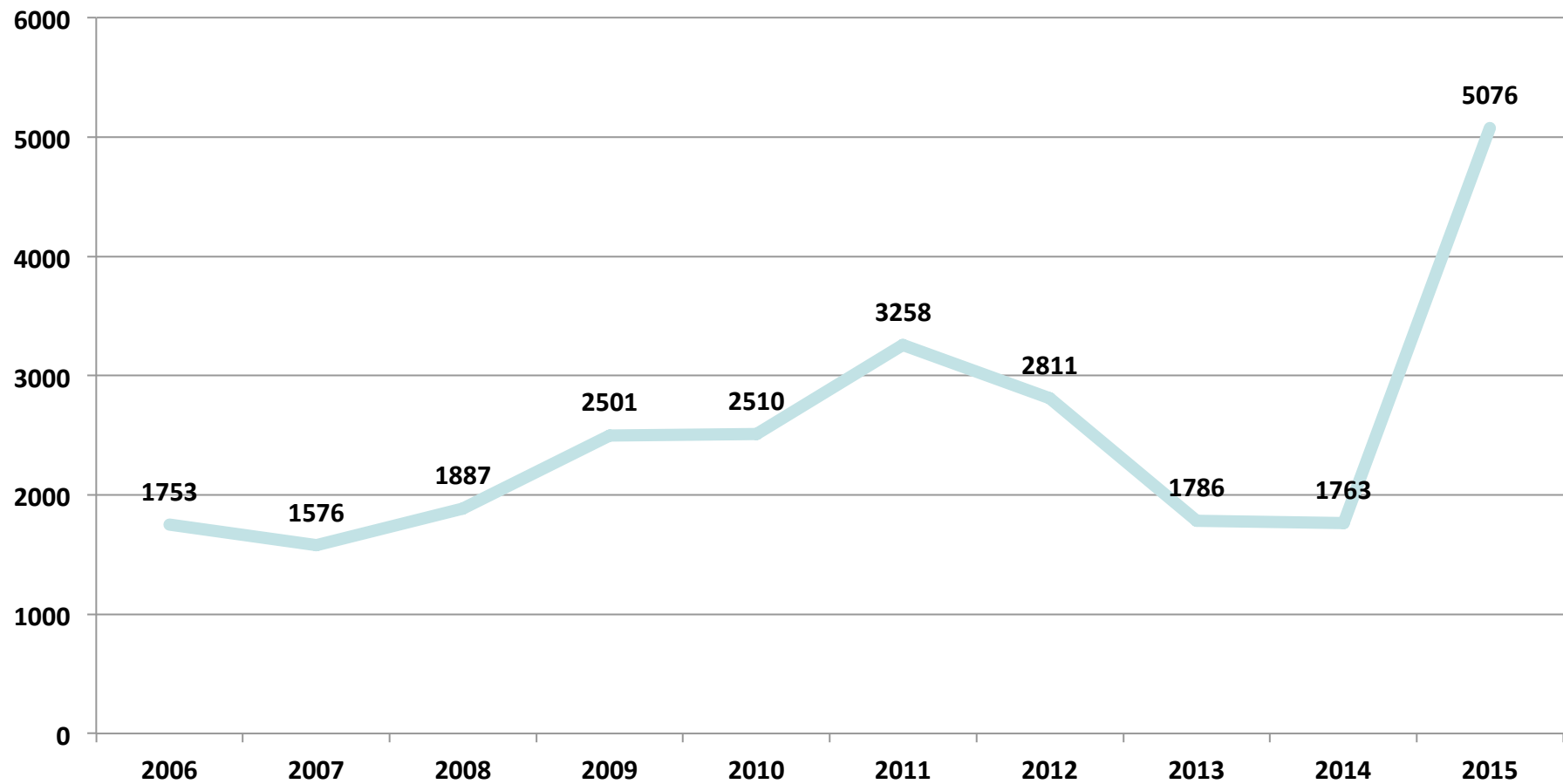
• Art. 2 *“Iedere federale overheid behandelt met spoed de door de niet-begeleide minderjarigen ingediende verzoeken.*

Bij iedere beslissing die op de minderjarige betrekking heeft, vormen zijn belangen de eerste overweging.”

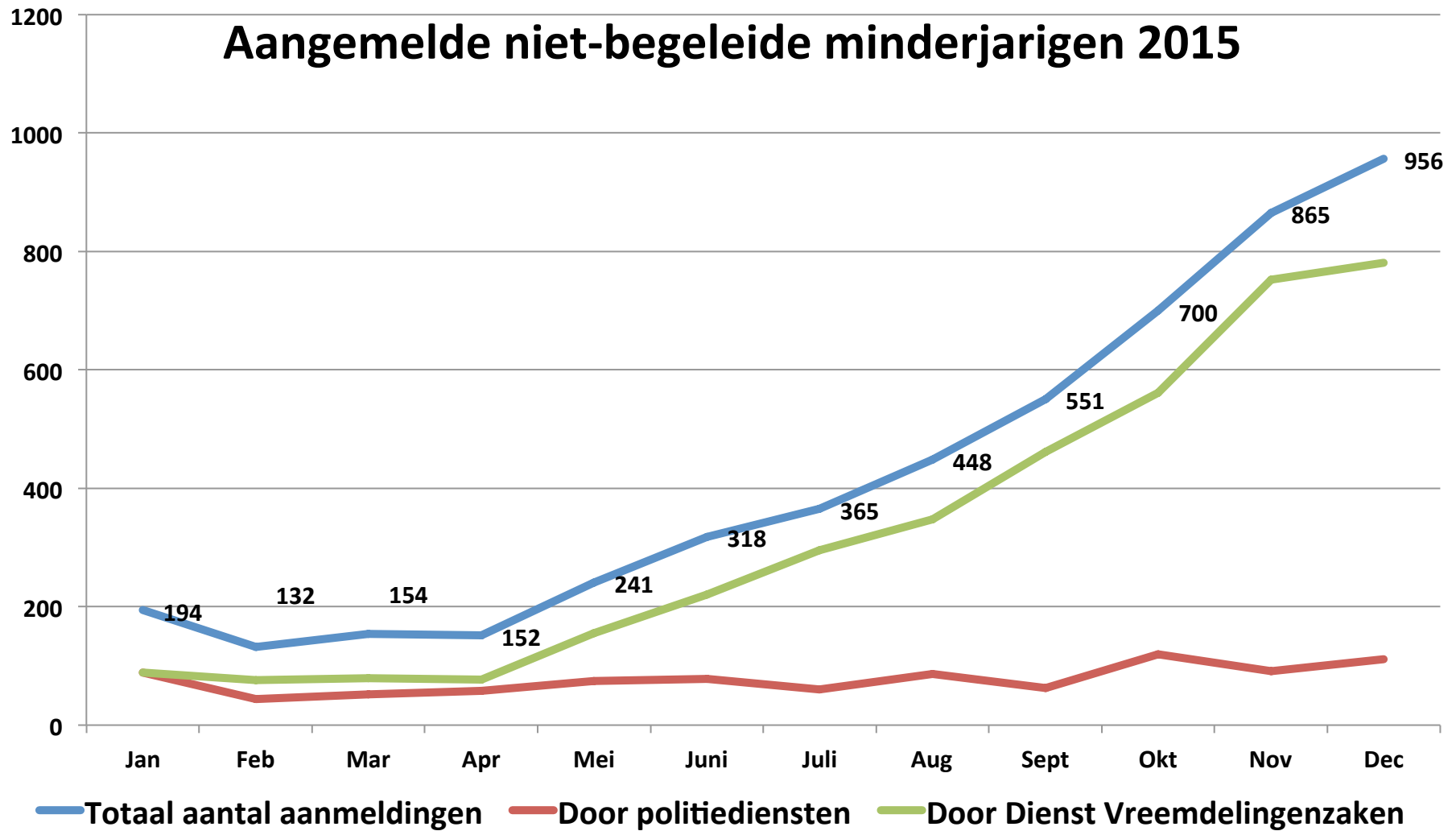
• Art. 11 §1. *De voogd treft alle passende maatregelen om de familieleden van de minderjarige op te sporen. Hij doet alle voorstellen die hij nodig acht om een duurzame oplossing te vinden overeenkomstig het belang van de minderjarige.*

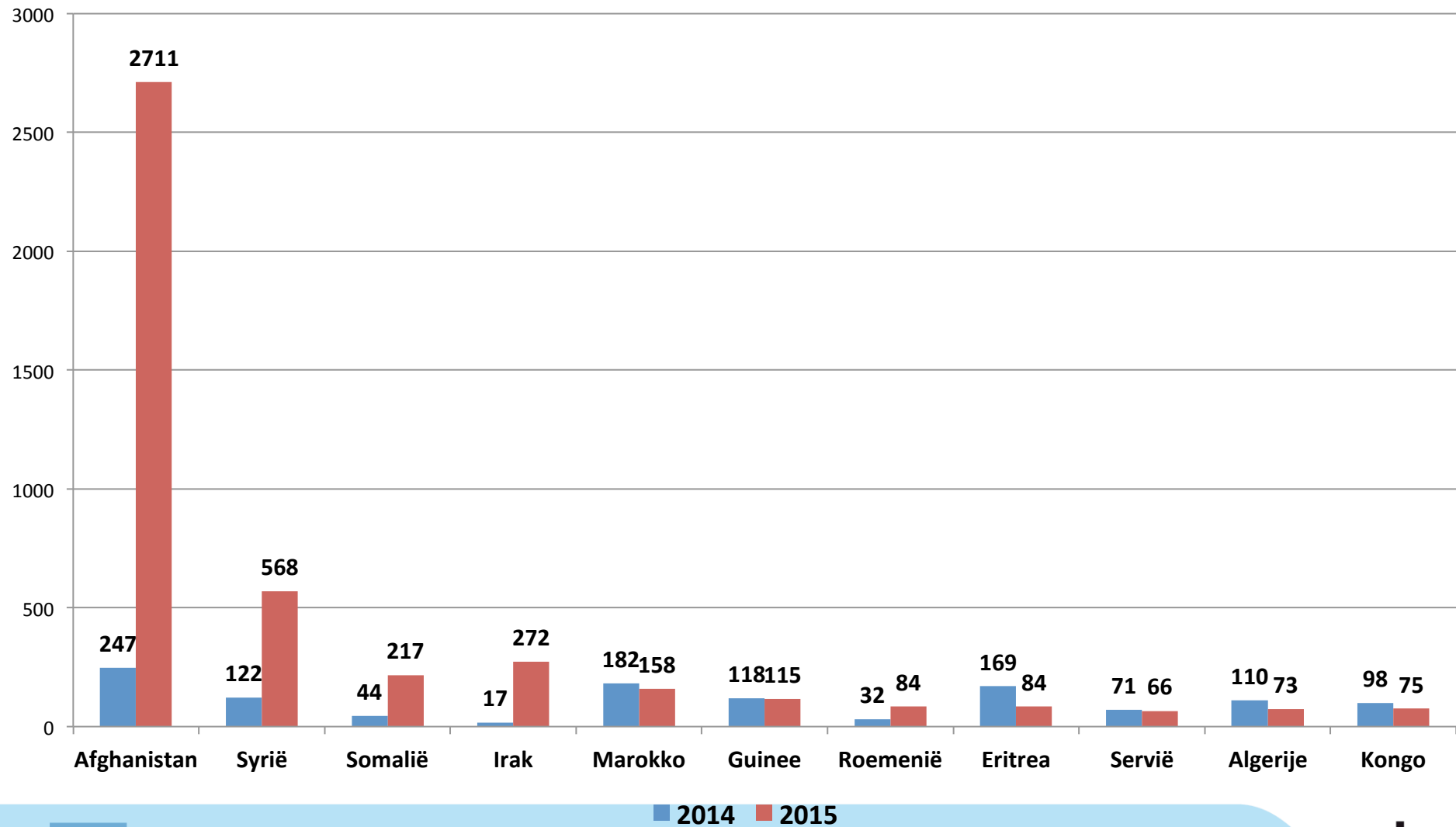
Aantal aangemelde niet-begeleide minderjarigen

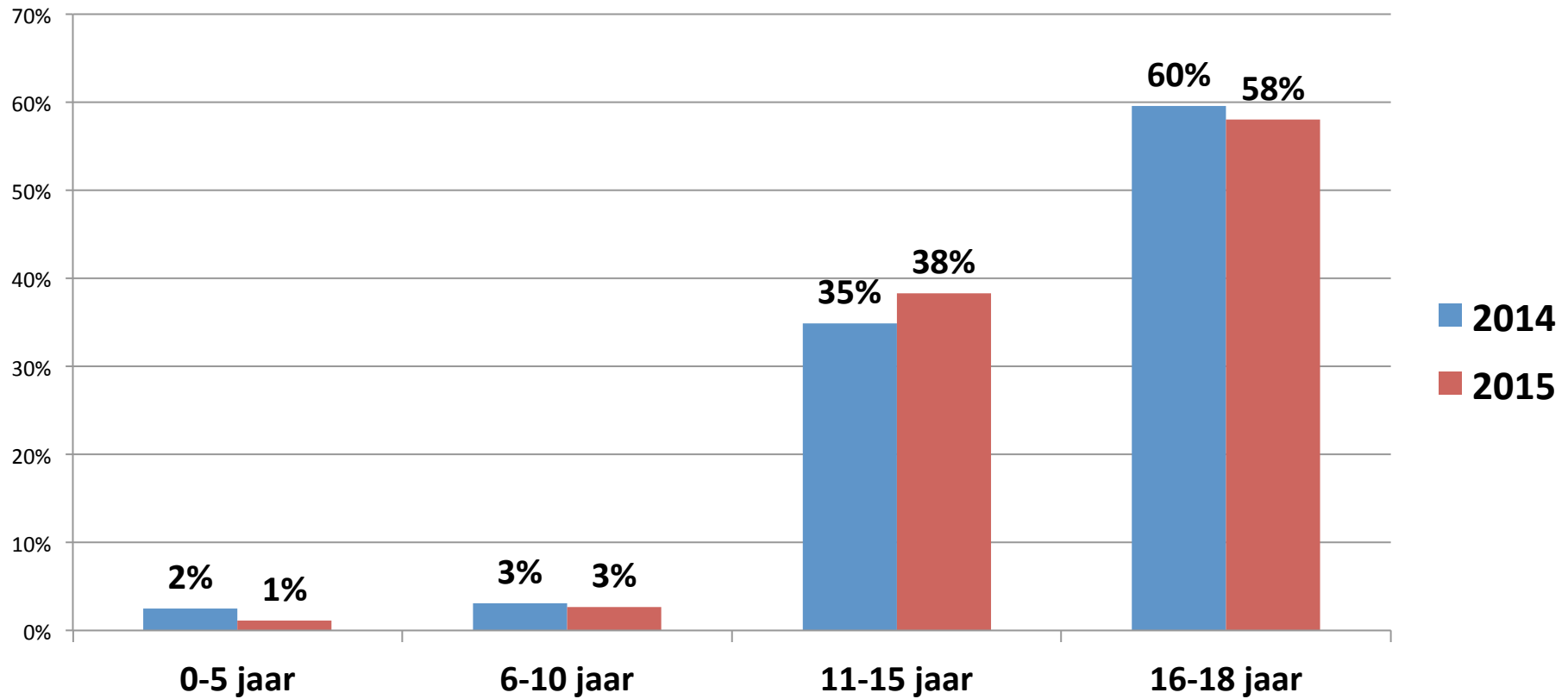
Aangemelde niet-begeleide minderjarigen 2015

Landen van herkomst

Leeftijd

	0-5 jaar	6-10 jaar	11-15 jaar	16-18 jaar	
2014	44	54	614	1049	1761
2015	55	135	1937	2936	5063

Verhouding meisjes/jongens

	Meisjes	Jongens
2014	24%	76 %
2015	11 %	89%

Waarom en hoe komen zij naar België?

- Op de vlucht voor vervolging of oorlog in het land van herkomst (internationale bescherming), vragen asiel aan in België
- Op de vlucht voor extreme armoede of op zoek naar betere levensomstandigheden (toegang tot onderwijs, opleidingen, medische zorg)
- ‘Mandaat’ kinderen
- Misbruik door mensenhandelaars en/of mensensmokkelaars
- Jongeren op doortocht naar andere landen (VK, Zweden)
- Reizen over land, met het vliegtuig of per boot

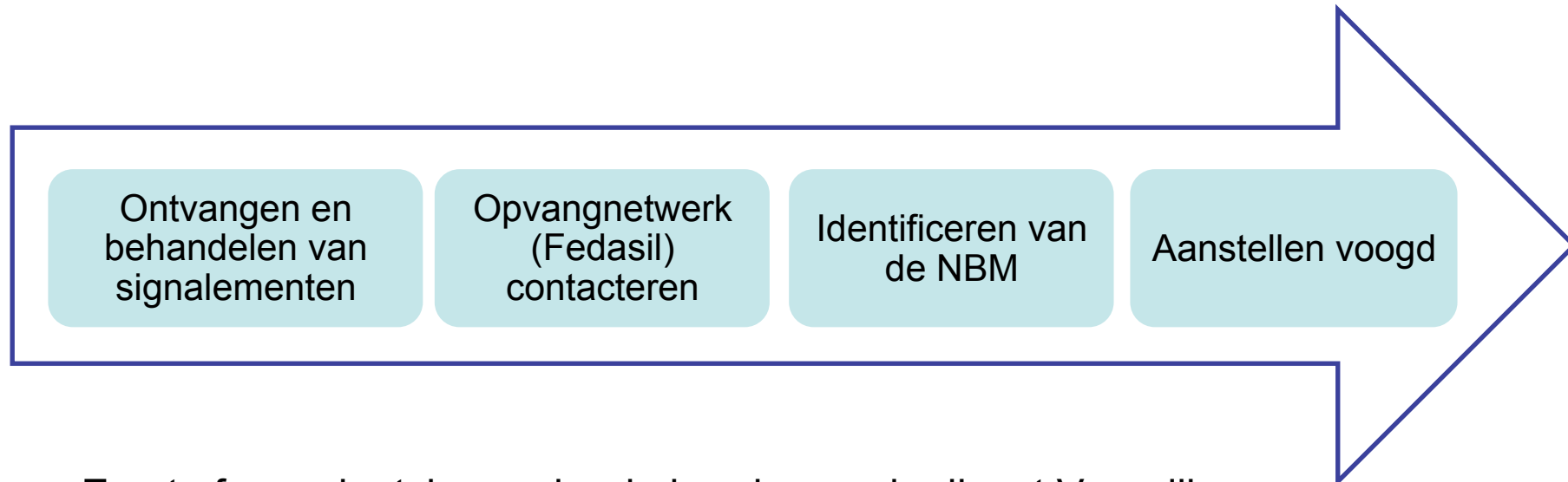
- **Wie is een niet-begeleide minderjarige vreemdeling (definitie, art. 5 wet)?**

- minder dan 18 jaar
- niet begeleid door ouder of voogd
- onderdaan is van een land dat geen lid is van de Europese Economische Ruimte
  - 28 lidstaten van de EU + Noorwegen, IJsland en Liechtenstein
- ofwel asiel gevraagd
ofwel niet voldoen aan de voorwaarden inzake toegang of verblijf

- **Sinds december 2014 komen ook niet-begeleide Europese minderjarigen in kwetsbare toestand in aanmerking (art. 5/1 wet)**

Twee fasen in het voogdijproces

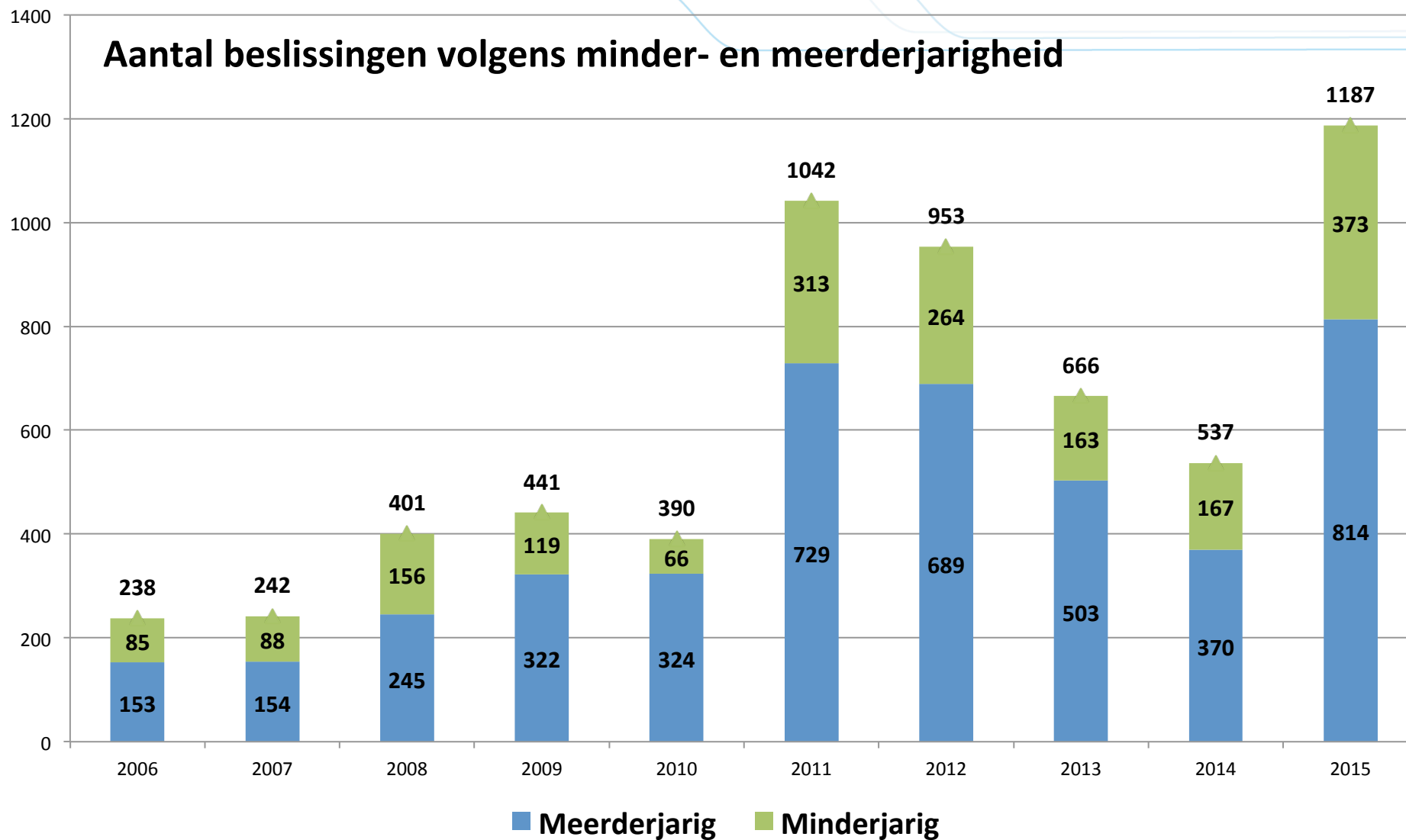

Eerste fase: plaatsing onder de hoede van de dienst Voogdij

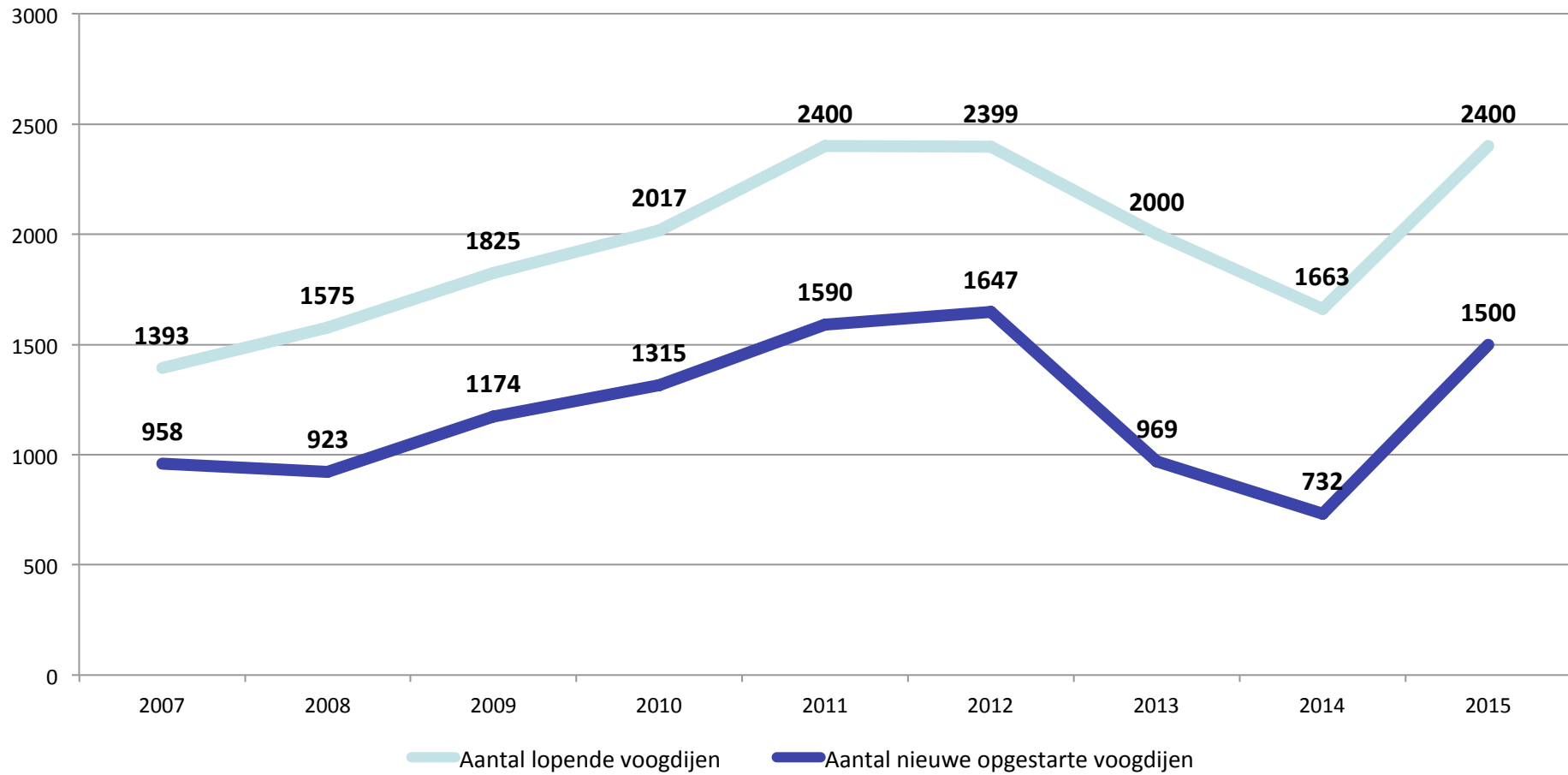
1. Signalen ontvangen en behandelen (7 dagen op 7)
2. Contact opnemen met de overheden bevoegd voor opvang (FEDASIL of de Gemeenschappen)
3. Identificatie

Tweede fase: aanwijzing van een voogd

Aantal beslissingen volgens minder- en meerderjarigheid

Aantal lopende voogdijen

Opdrachten van de voogd

Wettelijke
vertegenwoordiging
van het kind

Werken naar een
duurzame oplossing in
het belang van het kind

Opdracht van
de voogd

Waken over het algemeen
welzijn van de minderjarige

Opdrachten van de voogd

De voogd heeft een algemene vertegenwoordigingsbevoegdheid met betrekking tot de persoon en de goederen van de niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBM) ten einde het hoofd te bieden aan de zeer verschillende situaties die zich kunnen voordoen.

De opdracht bestaat uit:

1. de niet-begeleide minderjarige vertegenwoordigen in alle rechtshandelingen, in procedures bedoeld in de vreemdelingenwet en in alle bestuurlijke of gerechtelijke procedures.
2. Regelmatig contact onderhouden met de minderjarige. Hij praat met hem om een vertrouwensrelatie op te bouwen en zijn standpunt te kennen over de beslissingen die hij voornemens is te nemen. Hij doet hiervoor beroep op een tolk.
3. De minderjarige voorbereiden op en begeleiden in elke fase van de asiel- of verblijfprocedures en de verhoren die in dit kader plaatsvinden bijwonen
4. Een advocaat aanstellen voor de minderjarige

Opdrachten van de voogd

5. Er voor zorgen dat de minderjarige onderwijs kan volgen
6. Er voor zorgen dat de minderjarige passende psychologische bijstand en medische verzorging krijgt
7. Er voor zorgen dat de minderjarige passende huisvesting wordt aangeboden door de overheden bevoegd voor opvang. De voogd neemt de minderjarige niet zelf in huis.
8. Er over waken dat de politieke, filosofische en godsdienstige overtuiging van de minderjarige in acht wordt genomen
9. Het opsporen van de naaste familieleden en het contact met hen herstellen
10. Een duurzame oplossing voorstellen in het belang van de minderjarige
11. Alle beslissingen die door de autoriteiten worden genomen op een kindvriendelijke manier uitleggen aan de minderjarige
12. De goederen van de minderjarige beheren
13. Alle passende maatregelen nemen opdat de minderjarige de hulp van de overheden ontvangt
14. Regelmatig verslagen opmaken over de persoonlijke situatie van de minderjarige voor de vrederechter en de dienst Voogdij

Algemene richtlijnen voor voogden (2 december 2013)

- Een duidelijk werkkader voor de voogden (opdrachten en beperkingen van de opdrachten)
- Een standaard te zijn voor het invullen van het voogdijschap (harmoniseren van het werk van de voogd)
- Rol van de voogd ten opzichte van andere institutionele actoren en sociale begeleiders verduidelijken
- Richtlijnen dienen samen gelezen te worden met de in de voogdijwet geformuleerde opdrachten van de voogd en de bepalingen voorzien in het koninklijk besluit tot uitvoering van de voogdijwet (zie referentie hierna)
- De richtlijnen moeten praktisch, duidelijk en nuttig zijn, algemeen blijven en niet specifiek per procedure uitgewerkt

De voogd werkt samen met verschillende diensten

Niet-begeleide minderjarige vertegenwoordigen

- De voogd vertegenwoordigt de NBM in het kader van alle rechtshandelingen, van de procedures bedoeld in de vreemdelingenwet, en van alle bestuurlijke of gerechtelijke procedures (art. 9§1 Wet)
- Minderjarig : rechtsbekwaam – drager van rechten en plichten
- Minderjarig : handelingsonbekwaam : niet bekwaam om hun rechten zelfstandig uit te oefenen
- Minderjarig : dient vertegenwoordigd te worden (door ouders of wettelijke voogd)
- Grondslag **vertegenwoordiging** : bescherming van de minderjarige die nog niet bekwaam is om zijn rechten zelfstandig uit te oefenen

Niet-begeleide minderjarige vertegenwoordigen

In het bijzonder:

- De voogd is bevoegd om een asielaanvraag in te dienen of machtiging tot verblijf aan te vragen (art. 9§1 Wet)
  - In overleg met NBM, advocaat en begeleiders
  - De NBM kan ook alleen een asielaanvraag indienen
- Rechtsmiddelen aanwenden

Het betreft hier de klassieke rol van ouders of wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige: de voogd vertegenwoordigt de minderjarige voor de rechtbanken (Raadkamer, Arbeidsrechtbanken, Kortgedingrechter...)

Begeleiding in alle stadia van de procedure

- De voogd begeleidt de minderjarige in elke fase van de procedures en woont al diens verhoren bij. In geval van overmacht kan de voogd vragen dat het verhoor wordt verdaagd. Ingeval grond daartoe bestaat wordt de minderjarige bijgestaan door een tolk. (Art. 9§2 Wet)
- Geen enkel verhoor in het kader van de asielprocedure is wettelijk zonder de aanwezigheid van de voogd.

Regelmatig contact met de minderjarige en vertrouwensrelatie

- De voogd heeft **regelmatig contact** met de NBM.
  - Eerste contact: zo snel mogelijk (binnen de 7 dagen)
  - Een tolk voorzien.
  - Frequentie afhankelijk van de noden van NBM
- Hij praat met hem om een **vertrouwensrelatie** op te bouwen en zijn standpunt te kennen over de problemen die op hem betrekking hebben en over de beslissingen die hij voornemens is te nemen.

Tolken

- In het kader van zijn opdrachten als voogd kan de voogd beroep doen op een tolk.

Vervangende voogd

- Wanneer de voogd niet beschikbaar is (vb reis van enkele weken), kan hij in dringende situaties vervangen worden door een andere erkende voogd.

Bijstand van een advocaat vragen

- De voogd vraagt ambtshalve en onverwijld bijstand van een advocaat om de NBM te vertegenwoordigen (art. 9§3 Wet, art. 12 KB)
- NBM heeft recht op gratis juridische bijstand
  - voogd kan beroep doen op het Bureau juridische bijstand

Draagt zorg voor de NBM tijdens zijn verblijf in België

- De voogd zorgt ervoor dat de minderjarige **onderwijs** kan volgen (art. 10 §1 Wet)
  - Er bestaat een systeem van onderwijs aangepast aan nieuwkomers met o.m. onthaalklassen. Soms is het ook mogelijk om in te stappen in het gewoon onderwijs.
  - Overleg met opvangcentra. Zij hebben netwerk van scholen waarmee zij samenwerken
- De voogd zorgt ervoor dat de minderjarige **passende psychologische bijstand en medische** verzorging krijgt (art. 10 §1 Wet)
  - Attent zijn voor medische of psychologische klachten (NBM hebben een verhoogd risico op trauma opgelopen voor en/of tijdens de reis, breuk met familie), doorverwijzen naar (centrum)arts en overleg plegen
  - Klassieke medische zorgen worden ten laste genomen door de opvangcentra (Fedasil of Rode Kruis)
  - NBM heeft recht op een Ziekte- en Invaliditeitsverzekering. Voogd dient de minderjarige daartoe in te schrijven bij een mutualiteit (vanaf 3 maanden schoollopen en onder voogdij).
  - Voogd neemt contact met professionele hulp (vb vzw Solentra)

5. Opdrachten van de voogd

Draagt zorg voor de NBM tijdens zijn verblijf in België

- De voogd waakt erover dat de overheden bevoegd voor opvang de maatregelen nemen die vereist zijn om de minderjarige een **passende huisvesting** te bieden (art. 10 §1 Wet)
  - Opvang binnen opvangnetwerk van Fedasil,
  - Opvang binnen de Integrale Jeugdhulp, via de aanmeldpunten (Minor Ndako, Joba of Fonta Nova), kan pleegzorg inhouden
  - Verblijf bij familieleden (grootouders, tantes, nonkels, broers, zussen, ...)
  - Erover waken dat de aangeboden opvang aangepast is aan de noden van de NBM
  - De voogd moet zijn pupil niet bij hem thuis huisvesten.
- De voogd waakt erover dat de politieke, filosofische en godsdienstige overtuiging van de minderjarige in acht worden genomen (art. 10 §1 Wet)
- De voogd kan niet instemmen in het huwelijk, de adoptie of de ontvoogding van de minderjarige

Opsporen van familieleden

- De voogd treft alle passende maatregelen om de familieleden van de minderjarige op te sporen (art. 11 §1 Wet)
- Het opsporen mag echter de jongere of zijn familie op geen enkele manier in gevaar brengen.
- Hoe?
  - Door gesprekken met de NBM
  - Contact opnemen met de familie
  - Via Tracing van het Rode Kruis (voorwaarde is vrijwilligheid)

Voorstellen van duurzame oplossing

- De voogd doet alle voorstellen die hij nodig acht om een duurzame oplossing te vinden overeenkomstig het belang van de minderjarige (art. 11 §1 Wet)
- Het optreden van de voogd geschiedt in overleg met
  - de minderjarige
  - de persoon of instelling die de NBM huisvest en
  - met de andere betrokken instanties (art. 11§1 Wet)

Voorstellen van duurzame oplossing

- Wat wordt verstaan onder een duurzame oplossing?
  - Gezinshereniging (op voorwaarde dat dit in het belang van het kind is)
  - Toelating om in België te blijven
  - Terugkeer naar het land van herkomst (op voorwaarde dat aldaar adequate opvang en zorg wordt geboden hetzij door de ouders of andere volwassenen die voor hem zorgen, hetzij door overheidsinstanties of ngo's)
- Zal bepalen welke procedure wordt opgestart (asielprocedure, verblijfsprocedure, vrijwillige terugkeer)

Beslissingen toelichten

- De voogd geeft aan de minderjarige toelichting bij de beslissingen genomen door de overheden bevoegd voor asiel, toegang tot het grondgebied, verblijf en verwijdering, alsook bij de beslissingen genomen door de andere overheden (art. 11 §2 Wet)
- Men weet hoe complex het vreemdelingenrecht en de procedures zijn. Dit is het nog meer wanneer men uit het buitenland komt en minderjarig is. Dit recht om uitleg geeft ook meer recht tot participatie.

De goederen beheren

- De voogd beheert de goederen van de minderjarige zonder dat hij het genot ervan heeft.
- In de praktijk beschikken NBM zelden over eigen goederen.

Hulp van de openbare overheid

- De voogd neemt alle passende maatregelen opdat de minderjarige de hulp ten laste van de openbare overheden waarop hij recht heeft, ontvangt (art. 12 §2Wet)
- Het betreft de rechten van de minderjarige in elk stadium van de procedure (OCMW steun, kinderbijslag, mutualiteit, studiebeurs)
- Indien de niet-begeleide minderjarige vreemdeling niet over toereikende inkomsten beschikt, verzoekt de voogd om de toepassing van de sociale wetgeving in het belang van de niet-begeleide minderjarige vreemdeling (art.9 § 2 KB)

Verlagen

- **Eerste voogdijverslag**: uiterlijk 15 dagen na zijn aanwijzing
- **Tussentijds verslag**: minstens tweemaal per jaar (elke 6 maanden)
- **Eindeverslag**: 15 dagen na het einde van de voogdij

- Hij bezorgt dit verslag aan de dienst Voogdij en aan de vrederechter (art. 13 §1 en art. 19 Wet)

Toezicht op de voogd

De voogd oefent zijn opdracht uit onder toezicht van de dienst Voogdij en de vrederechter

Einde van de voogdij (art 23 en 24 WET)

- Wanneer de minderjarige achttien jaar wordt
- Wanneer de minderjarige wordt toevertrouwd aan de persoon die op grond van de nationale wet van de minderjarige het ouderlijk gezag of de voogdij uitoefent
  - Dienst Voogdij op de hoogte brengen wanneer de ouders in België zijn
- Ingeval van overlijden, ontvoogding, adoptie, of huwelijk van de minderjarige
- Ingeval van verwerving van de Belgische nationaliteit
- Ingeval van verwijdering van de minderjarige van het grondgebied
- Wanneer de minderjarige een verblijfsvergunning van onbepaalde duur verkrijgt
  - de voogd moet het nodige doen opdat de burgerrechtelijke voogdij openvalt
- NBM is verdwenen en gedurende 4 maanden geen nieuws
  - Aangifte doen van de verdwijning bij de politie, eventueel contact opnemen met Child Focus

Vergoeding (privé-personen) art. 6-7 KB

- Fiscaal en sociaal statuut van de voogd:
  - De voogd is vrijgesteld van belastingen en sociale bijdragen voor 5 voogdijen
  - Vanaf 6 voogdijen onderworpen aan fiscaal en sociaal stelsel der zelfstandigen
- Forfaitaire vergoeding: 605 € per jaar per voogdij
- De voogd heeft recht op afzonderlijke en forfaitaire vergoedingen voor de volgende administratieve kosten per jaar per voogdij:
  - 85 € per jaar (gewone briefwisseling, telefoonkosten, e-mail en fotokopieën:
  - kosten voor aangetekende zending
- Verplaatsingskosten:
  - Treintickets
  - 0,3468 € per kilometer en parkeertickets

Aansprakelijkheid van de voogd

- Artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek is niet van toepassing op de voogd (art. 14 Wet).
De voogd is dus niet zoals de ouders burgerrechtelijk aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door zijn pupil aan derden.
- De voogd is daarentegen zoals iedereen, verantwoordelijk voor de fouten die hij zou plegen in de uitoefening van zijn functie van voogd. Hij is aansprakelijk voor alle fouten die hij pleegt in het beheer, voor zijn nalatigheid of zijn onvoorzichtigheid

Erkennen van voogden

- U kan zich kandidaat stellen als voogd door de volgende elementen aan de dienst Voogdij te bezorgen:
  - een motivatiebrief en curriculum vitae,
  - een getuigschrift van goed zedelijk gedrag (model II),
  - nuttige informatie over uw opleiding (diploma), uw beschikbaarheid en uw bekwaamheid i.v.m. het begeleiden van minderjarigen.
- Kandidaten worden uitgenodigd voor een gesprek over de motivatie en bekwaamheden van de kandidaat met betrekking tot de problematiek van de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen en hun begeleiding.
- Alle voorstellen met betrekking tot de kandidaturen worden voor ondertekening aan de minister van Justitie voorgelegd.
- Selectiegesprekken gestart in september 2015

Vorming van voogden

- Basisopleiding voor voogden (5 dagen):
  - Voogdijwet en opdrachten van de voogd
  - Vreemdelingenrecht (asielrecht en verblijfsrecht voor NBMV)
  - Opvangwet en de bijzondere jeugdbescherming (Fedasil en Gemeenschappen)
  - Onderwijs
  - Opsporen van familieleden (Rode Kruis Tracing)
  - Psychosociaal welzijn van NBMV (UGent)
- Jaarlijks multidisciplinaire en permanente opleiding volgen (15 uur), georganiseerd door de dienst Voogdij of door derden voor zover deze opleiding door de dienst Voogdij wordt erkend. (art. 16 KB)

Ondersteuning van voogden

- Elke voogd heeft een sociaal deskundige als referentiepersoon
  - Volgt de verslagen van de voogd op en spreekt hem aan op onregelmatigheden
  - Evaluatiegesprek
- Coachingprogramma
  - Helpdesk
  - Individuele coaching (bespreken van casussen)
  - Stage voor nieuwe voogden en opleidingen

Reglementering

- Programmawet van 24 december 2002, Titel XIII, Hoofdstuk 6, «Voogdij over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen», laatst gewijzigd bij wet van 12 mei 2014
- Koninklijk Besluit van 22 december 2003 tot uitvoering van Titel XIII, Hoofdstuk 6, van de programmawet van 24 december 2002, gewijzigd door Koninklijk Besluit van 9 januari 2005.
- Omzendbrief van 8 mei 2015 betreffende de signalementfiche van de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen en hun tenlasteneming
- Bij de Federale overheidsdienst Justitie wordt een dienst opgericht met de naam “ dienst Voogdij “ belast met het organiseren van een specifieke voogdij over niet begeleide minderjarige vreemdelingen”
- De dienst is samengesteld uit een multidisciplinaire ploeg (21 personeelsleden): juristen, sociaal deskundigen, administratieve krachten, chauffeurs
- Algemene richtlijnen voor voogden, 2 december 2013

Meer weten...

Websites

- http://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/kinderen_en_jongeren/niet-begeleide_minderjarige_vreemdelingen/
- <http://www.minor-ndako.be/nl/page/1>
- http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/02.belgium_unaccompanied_minors_en_version.pdf
- http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/unaccompanied-minors/02c_belgium_national_report_on_unaccompanied_minors_final_version_11dec09_nl.pdf
- <http://www.kruispuntmi.be/>
- <http://www.cgvs.be/nl>
- <http://fedasil.be/nl>

Meer weten...

Boeken

- Vroeger is een ander land, C. Vuylsteke, 2011
- Trajecten van niet-begeleide buitenlandse minderjarigen, M. VERVLIET, I DERLUYN, Academia Press, UGent, 2014
- Op weg, Psychosociale en therapeutische begeleiding van niet-begeleide buitenlandse minderjarigen, Ilse DERLUYN et al., 2005, Garant

Video's

- Weg van België – reportage van Phara de Aguirre, november 2014
<http://www.canvas.be/video/weg-van-belgie/reeks-2014/mongolie>
- The art of becoming – Catherine Vuylsteke, <http://theartofbecoming.be/>

Dank u voor uw aandacht

Zijn er nog vragen?

